

Stichting KAMermuziek Amsterdam
KAM9 Reizend MuziekGezelschap
Vrijdag 25 november 2011
Het Concertgebouw
Kleine Zaal, 20.15 uur

Anton Arensky (1861-1906)

Pianotrio nr 1 in d opus 32

- * Allegro moderato – Piu mosso – Tempo I – Adagio
- * Scherzo: Allegro molto – meno mosso – Tempo I
- * Elegia: Adagio – Piu mosso – Tempo I
- * Finale: Allegro ma non troppo – Piu vivo – Andante – Adagio – Allegro Molto

Frédéric Chopin (1810-1849)

Sonate in g opus 65 voor cello en piano

- * Allegro moderato
- * Scherzo (Allegro con brio)
- * Largo
- * Finale (Allegro)

pauze

Antonín Dvorák (1841-1904)

Pianokwintet nr 2 in A opus 81

- * Allegro ma non tanto
- * Dumka (Andante con moto)
- * Scherzo (Furiant – molto vivace)
- * Finale (Allegro)

Reizend MuziekGezelschap

Viert zijn 30 jarig jubileum!

Christiaan Bor & Amarins Wierdsma *viool*

Francien Schatborn *altviool*

Godfried Hoogeveen & Ella van Poucke *cello*

Jean-Claude Vanden Eynden *piano*

Het Reizend MuziekGezelschap

In 1982 nodigde violist Christiaan Bor een aantal van zijn studievrienden, allen leerlingen van de legendarische violist Jascha Heifetz en cellist Gregor Piatigorsky, uit om naar Nederland te komen. Het was het begin van een traditie van jaarlijkse festivals waar musici in steeds wisselende bezetting zowel hoogtepunten als zelden uitgevoerde werken uit het kamermuziekrepertoire spelen.

Jarenlang vormden de vrienden uit Los Angeles de kern van het Reizend MuziekGezelschap ("the Amsterdam Chamber Music Society"), terwijl Bor daarnaast ook de jongere generatie in zijn programmering heeft betrokken. Elk jaar weer weet hij op deze manier spelers van het hoogste niveau in verrassende combinaties bijeen te brengen.

In de loop der jaren heeft het Reizend MuziekGezelschap zich, met haar diverse series, een eigen plaats op de Nederlandse podia verworven. Zo presenteerde het Reizend MuziekGezelschap een aantal marathons rond diverse componisten als Schumann, Mendelssohn, Tsjajkowski en Brahms, die live werden uitgezonden door de VPRO radio. Daarnaast organiseerde het gezelschap een aantal jaren een groot picknick-festival in de tuinen van Paleis Het Loo te Apeldoorn. Ook worden er voor directies van bedrijven regionaal concertdiners georganiseerd die gehouden worden op prachtige locaties als kasteel Duivenvoorde te Voorschoten en het in Limburg gelegen Château Neercanne.

Anton Arensky (1861-1906)

Pianotrio nr 1 in d opus 32

Toen Anton Stepanovich Arensky nog aan het Conservatorium van Petersburg studeerde, was hij zijn leraar Rimski-Korsakov zo onder de indruk van zijn talenten dat hij hem gedeeltelijk inschakelde bij het componeren van zijn opera *Het Sneeuwmeisje*. In 1882 studeerde Arensky af met de hoogste onderscheiding. Rachmaninov, Scriabin en Glière behoorden tot zijn leerlingen, maar nog belangrijker was dat Arensky in Moskou Tsjajkovsky leerde kennen. Deze zou het werk van Arensky al gauw beïnvloeden.

Reden voor Rimski-Korsakov om zijn oud-leerling als een afvallige te beschouwen en hem venijnig te voorspellen dat zijn muziek gauw vergeten zou zijn. Ook al raakte Arensky ten onrechte inderdaad in de vergetelheid, sommige van zijn werken bleven overeind en binnen het genre van de kamermuziek wordt met name zijn *Pianotrio in d, op. 32* uit 1894 regelmatig onder het stof vandaan gehaald. Arensky componeerde dit trio ter nagedachtenis aan de legendarische cellist Davidov, wat het elegische karakter van het werk verklaart.

Het *Pianotrio in d* is duidelijk verwant aan Mendelssohn's *Pianotrio* in dezelfde toonsoort, in de opbouw zo goed als in de lyrische kwaliteiten van de thematiek. In het eerste deel ontwikkelt zich een muzikale discussie tussen het dramatische eerste thema, het liedachtige tweede thema en een temperamentvol derde thema. Het tweede deel combineert gracieuze melodieën met een lyrische wals. Na de intieme lyriek van de *Elegie*, worden in de ritmisch briljant geschreven finale thema's uit het eerste en het derde deel herhaald.

Wenneke Savenije

Frédéric Chopin (1810-1849)

Sonate in g opus 65 voor cello en piano

In de jaren 1845/6 ging het er ten huize van George Sand in Nohant dikwijls heftig aan toe. George had bijna voortdurend woorden met haar minnaar, de ziekelijke Fryderyk Chopin. De componist ploeterde in die tijd op een cellosonate, maar het werk wilde niet vlotten. Hij was kribbig, door de tbc nagenoeg aan het eind van zijn krachten. Eigenlijk was de grauwe man nauwelijks nog te pruimen. Chopin ergerde zich aan van alles en nog wat, maar bovenal aan het gedrag van Maurice, de zoon van George. Hij werd daardoor voortdurend afgeleid en

reageerde vreselijk verstoord. De relatie liep ten einde maar, de goden zij dank, de cellosonate overleefde de turbulenties van de menage Sand-Chopin.

Wie zou denken dat onder deze beroerde condities een naargeestig stuk muziek zou zijn ontstaan, heeft het mis. De sonate, geschreven voor de Parijse cellist Auguste-Joseph Franchomme, is, met enig voorbehoud voor het eerste deel, een evenwichtige compositie met een wel heel schitterend *Largo*. Zelf was Chopin niet zo overtuigd van de kwaliteit van het werk. Tijdens het Parijse concert in februari 1848 - waarin hijzelf voor het laatst optrad voor zijn dood - voerde hij de sonate tezamen met zijn vriend Franchomme uit. Echter, de opening, *Allegro moderato*, liet hij achterwege, want de perfectionist was er (nog) niet tevreden mee.

Uit het thema van het openingsdeel, *Allegro moderato*, eerst door de piano gespeeld, daarna door de cello overgenomen, spreekt eerder een milde berusting in 's mensens lot dan een pathetische weerstand tegen het naderende einde van het leven. Het neventhema biedt (te) weinig contrast. Misschien had Chopin wel een ietsepietsie gelijk met zijn afkeer voor zijn eigen schepping. De melodieën vloeien in deze beweging minder vanzelfsprekend dan in zijn pianocomposities. Toch een beetje het gevolg van de moeizame situatie? Het energieke *Scherzo* met een zalig zangerig trio is wel weer helemaal Chopin. De inspiratie is terug. En, wie niet smelt bij het beluisteren van het weemoedige *Largo* moet wel een hart van steen hebben. Het zuiverste cantabile! De sonate besluit met een schwingvolle *Finale: Allegro* in rondovorm. Grand grandeur!

Han van Tulder (www.hanvantulder.nl)

Antonin Dvorák (1841-1904) *Pianokwintet nr 2 in A opus 81*

Samen met Smetana behoort Antonin Dvorák tot de grootmeesters van de Tsjechische muziek in de 19de eeuw. Maar waar Smetana zich slechts driemaal in zijn leven toelegde op het componeren van kamermuziek, schreef Dvorák tenminste twintig werken binnen dit genre. Net als in zijn orkestrale werken, vormde de Tsjechische folklore hierbij zijn belangrijkste inspiratiebron. In zijn vromentaal onmiskenbaar beïnvloed door de klassieke en romantische muziek van Haydn tot en met Brahms, putte Dvorák voor zijn frisse en inventieve melodieën steeds opnieuw uit de muzikale rijkdom van de Boheemse volksmuziek. Meeslepende dansritmes en Slavische lyriek typeren in belangrijke mate Dvoráks oeuvre, dat zich wat betreft haar uitstraling van intieme warmte en lieflijke zangerigheid goed met het werk van Schubert laat vergelijken.

Dvorák heeft twee pianokwintetten geschreven, die beide in de toonsoort A staan. Het eerste ontstond in de periode dat Dvorák nog altist was van het orkest van het Nationale Theater in Praag (*Pianokwintet op. 5 uit 1872*), een periode waarin de componist nog duidelijk op zoek was naar een eigen geluid. Het *Pianokwintet in A op. 81* ontstond in 1887 en laat niet alleen een nu volledig gerijpte componist aan het woord, maar

behoort meteen ook tot de allermooiste werken die er voor deze bezetting ooit gecomponeerd zijn. Vertoont Dvorák soms lichtelijk de neiging om op het sentimentele af de lyriek te laten prevaleren boven een krachtige vorm, in dit werk kwam hij tot een ideale synthese van beide elementen. Het *Allegro ma non tanto* opent met delicate pianoklanken, die als het ware de ondergrond vormen voor het thematische vraag- en antwoordspel van vooral cello en de altviool. Het tweede deel is een *Dumka* in tweekwartsmaat, met een enigszins melancholiek karakter. Daarna volgt het *Scherzo* met zijn pakkende ritmes, gebaseerd op de zogenaamde 'furiant', een Slavische volksdans. Waarna in de *Finale* met zijn schitterende melodieën, evenals in het eerste deel blijkt, hoezeer Dvorák een meester was in het verwerken van zijn thematische materiaal.

Wenneke Savenije

De toelichtingen zijn na te lezen op: www.kamconcerten.nl

**Wilt u de programmering van de KAM steunen?
Word Vriend van de KAM!**

De Vrienden van de KAM leveren een belangrijke bijdrage aan de programmering van de kamermuziekconcerten in Amsterdam.

De KAM kan uw steun goed gebruiken.

Meer informatie op www.kamconcerten.nl

Het volgende concert in de serie KAM9 is op dinsdag 10 januari 2012. Het Uriël Ensemble speelt werken van Hummel, Mendelssohn & Schubert.

De mooiste CD winkel in Amsterdam, Concerto, verzorgt vanaf dit jaar de CD verkoop bij een aantal concerten.

Wilt u op de hoogte gehouden worden van de activiteiten van de KAM? Meld u dan nu aan voor de nieuwsbrief: www.kamconcerten.nl/nieuwsbrief

**Stichting KAMermuziek Amsterdam
Herengracht 51
1015 BC Amsterdam
T: 020 6812100
www.kamconcerten.nl**